

کنفرانس فراهم سازی محیط مناسب

سهم گیری موثر سکتور خصوصی در انکشاف افغانستان

چالش های دسترسی به خدمات مالی

سند معلوماتی برای کنفرانس فراهم سازی محیط مناسب تهیه شده است توسط:

بانک جهانی با همکاری بانک انکشاف آسیایی

1. مقدمه

در عین حال با آنهم دسترسی به خدمات مالی در افغانستان بسیار محدود باقی مانده است و اکثر آ تجارت های متوسط و کوچک هیچ دسترسی به قرضه های بانکی نداشته و تنها دسترسی محدود به خدمات بانکی دارند. در تازه ترین تجارت ها یعنی در سال (2007)، که از اخذ قرضه، تشریک معلومات قرضه و حقوق قانونی قرضه گیرنده گان و قرضه دهنده گان آغاز میشود، افغانستان در ردیف 174 از جمله 175 کشور قرار گرفت.

زمانیکه رژیم طالبان در سال 2002 سقوط کرد، چارچوب سکتور مالی در افغانستان ذاتاً موجود نبود و یا اینکه نامناسب بود. سکتور مالی غیر موثر که شامل یک تعداد از ادارات مالی و بانک مرکزی (د افغانستان بانک) بود کاملاً به رکود مواجه گردیده بود.

اخیراً 14 بانک تجارتي بر علاوه قرضه دهنده گان غیر رسمی پولی محلی و سایر منابع قرضه دهنده که در جریان جنگهای طولانی رونق یافتند جواز فعالیت در افغانستان را اخذ نمودند. این بانکها اکثر آ در کابل متمرکز بوده و خدمات بانکی را برای تمویل کننده گان بین المللی، تجارت های بزرگ، سازمانهای غیرحکومتی خارجی و نماینده گیهای حکومت خارجی فراهم مینمایند. همچنان یک تعداد ادارات کوچک اما روبه ازدیاد مالی غیربانکی که شامل یک اتحادیه قرضه دهنده و (11) اداره قرضه های کوچک میباشد وجود دارند که خدمات محدود و قرضه های کوچک را فراهم مینمایند. بر علاوه، اخیراً یک سازمان اجاره دهنده در کابل و سایر ساحات فعال گردید. با آنهم این ادارات نو تاسیس بوده و تنها قادر به مرفوع ساختن بخشی از نیازمندیها میباشد.

از سال 2002 بدینسو پیشرفت های مهمی در عرصه معرفی مولفه های اساسی قانونی مورد نیاز برای یک سکتور مدرن مالی، تاسیس مجدد د افغانستان بانک منحصبت بانک مرکزی و احیای مجدد یک سکتور مالی که قادر به میانجی گری و حمایت از رشد باشد صورت گرفته است. تلاشهای کنونی حکومت که از سوی بانک جهانی، بانک انکشاف آسیایی و اداره کمکهای بین المللی ایالات متحده (به کمک سایر کشور های تمویل کننده) حمایت میگردد در ساحات ذیل تمرکز مینماید:

- ایجاد یک چارچوب تسهیل کننده قانونی برای انکشاف سکتور خصوصی توام با ارائه یک لست که شامل ده قانونی که در اولویت قرار داشتند به کابینه غرض تصویب (که از جمله چهار قانون آن از سوی رئیس جمهور امضاء) و در ماه جنوری 2007 به پارلمان ارائه گردید.

در نهایت شرکتهای افغانی تقریباً بطور کامل متکی به وجوه داخلی و پول دوستان و خانواده های شان جهت تمویل فعالیتهای شان میباشدند. مطابق به سروی اخیر بانک جهانی که از وضعیت سرمایه گذاری در سال (2006) از 335 شرکت¹ در پنج شهر بزرگ افغانستان (کابل، کندهار، مزار شریف، جلال آباد و هرات) صورت گرفت، تنها سه شرکت قرضه بانکی اخذ نموده و بطور اوسط در حدود 94 درصد از سرمایه گذاری های جدید که از سوی شرکتهای صورت گرفته بود از طریق وجوه داخلی و یا پول دوستان و خانواده های شان تمویل میگرددند. (جدول 1). وجوه ارسالی نیز مهم اند و بطور اوسط وجوه ارسالی که از سوی دوستان و خانواده های خارج از افغانستان صورت میگردد سه درصد سرمایه گذاری را تمویل مینمایند.

- تقویت چارچوب نظارتی ادارات مالی به هدف بهتر ساختن محافظت از امانات و اعتماد نسبت به سیستم مالی و بلند بردن دسترسی سکتور خصوصی به پول. این شامل اصلاحات در سکتور بانکی که قسمت اعظم آن قرار است الی ختم سال 2008 تطبیق گردد و همچنان معرفی مقررات سکتور های قرضه کوچک الی ختم سال 2006 میباشد.

- وسیع و عمیق ساختن ارائه خدمات مالی از طریق بلند بردن ظرفیت در ادارات مالی و همچنان اتخاذ و تطبیق معیارهای ملی حسابداری و تفتیش. اکثر این تدابیر قرار است الی ختم سال 2008 عملی گردند. در مجموع اصلاحات عمده سکتور مالی قرار است الی ختم سال 2008 تکمیل گردند.

جدول 1: حد اوسط فیصدی سرمایہ گذاری جدید که از سوی منابع مختلف تمویل میگردند.

وجه داخلی یا درآمد باقی مانده	خانواده و دوستان در داخل	خانواده و دوستان خارج	قرضه بانکی	سائر منابع جدید	قاعده جدید
78	13	3	1	2.5	2.5

اکثر تجار تنها متکی به سیستم غیر رسمی انتقال پول (حواله) جهت پرداخت و انتقال وجه شان میباشند. تنها 30 درصد از نمونه های گزارش داده شده دارای حساب بانکی میباشند. معمولاً بیشتر از 10 درصد از مشتریان داخلی و بالاتر از 14 درصد مشتریان خارجی پول شانرا از طریق صرافان میپردازند. جالب اینکه انتقال پول از طریق حواله برای تجارت خارجی موثرتر از انتقال پول از طریق بانک بوده است. در حدود 21 درصد از شرکتهای که در سروی از آنها گزارش داده شده است، قرضه هائی را از حواله داران برای مدت حد اقل 3.8 ماه اخذ نموده اند.

گرچه قرضه های مالی سکتوری شاید برای فعالیتهای تجارتي معیشتی کافی باشد، اما برای انکشاف طویل المدت سکتور خصوصی کافی نیست. بناً یک نیاز مبرم برای ادارات مالی بانکی و غیر بانکی وجود دارد تا زمینه راه های بدیل دوامدار به سکتور غیر رسمی را فراهم نمایند. همزمان با رشد اقتصاد، عدم توانائی شرکت ها برای بدست آوردن کمکهای مالی خارجی مانع بازدارنده رشد میگردد.

این سند معلوماتی اصلاحات اخیر در سکتور مالی در افغانستان را مرور نموده و موفقیت های بدست آمده در برابر ضعف های باقی مانده را مورد رسیدگی قرار میدهد. این سند تمرکز خاص روی ساحات مینماید:

• موانع کلیدی غرض بلند بردن دسترسی به خدمات مالی برای تصدیهای امروزی.

• تاثیر این موانع بالای سکتور خصوصی و

• پیشنهادات جهت تقویت بیشتر ایجاد فضای مناسب برای توسعه خدمات مالی بخصوص بلند بردن دسترسی برای تصدیهای کوچک و متوسط.

سند چنین نتیجه گیری مینماید: در حالیکه پیشرفت های مهمی در راستای وضع قانون بنیادی صورت گرفته، اما بعضی اصلاحات محوری بانکی، معرفی پول جدید و شروع قرضه های کوچک تاهنوز برای انجام دادن باقی است.

بمنظور فراهم نمودن خدمات وسیعتر مالی برای نماینده گی های بیشتر اقتصادی، سند پیشنهاد مینماید که نیاز به یک فکر مجدد در مورد اینکه چگونه سکتور های مالی در افغانستان فعالیت مینمایند وجود دارد.

2. محدودیت ها برای دسترسی به خدمات مالی

در واقع بعد از 25 سال رکود و انحطاط، سکتور مالی افغانستان یک سکتور "جوان" است. اصول صریح و شفاف توام با قواعد خوب و نظارت اندیشمندانه اتخاذ شده است، اما کارهای زیادی برای انجام باقی است تا انکشاف عمیق تر و جامع تر در سکتور مالی را مشاهده نماییم.

مسائل کلیدی که باعث محدود ساختن دسترسی سکتور خصوصی به خدمات مالی میگردند نیلای خلاصه شده مینمایند:

• عدم موجودیت نظر کلی حکومت در مورد سکتور مالی که اهداف عمده، پالیسی ها، مولفه ها و اسباب انکشاف سکتور خصوصی، فعالین که سهم آنها متصور است و هم یک پلان عمومی عمل در برابر چارچوب زمانی را توضیح نماید وجود ندارد. تفهیم کارهای یک سکتور مدرن مالی، مقررات و مسوولیت های متناظر آن نیاز به تقویت دارد.

• سابقه سهم دولت در بانکداری که شامل قرضه های کمکی نیز میگردد، فرهنگ قرضه را در کشور متأثر ساخته است. بانکهای دولتی که جواز فعالیت دوباره را حاصل نموده اند باید ساختار مجدد گردند و بانکهای که جواز فعالیت دوباره را حاصل نموده اند منحل گردند.

• تاسیس چارچوب قانونی در جریان است. انکشاف و تطبیق مولفه های کلیدی یک چارچوب قانونی مدرن برای معاملات تجارتي و مالی با پشتوانه قانونی و قضائی تا هنوز تکمیل نگردیده اند. مقامات بانک مرکزی یک روش کمکی با ادارات مالی را ایجاد ننموده اند و در عین حال ظرفیت تطبیقی تا هنوز در مرحله شکل گیری قرار دارد.

• ادارات مالی به نبود ظرفیت جهت ارائه خدمات مالی مواجه اند. بانکها به نبود ظرفیت جهت مدیریت، اداره زبان قرضه و فعالیت های اساسی مواجه اند. نبود مهارت ها و تجارب در سکتور مالی در تمامی سطوح وجود دارد.

• قرضه دادن بنابر ارزش ناچیز قرضه خود تصدی ها و یا عدم توانائی که نشان دهنده ارزش قرضه باشد یعنی (عدم موجودیت اسناد و تاریخچه مالی و توازن) محدود گردیده است. بدون معیارهای حسابی و تفتیش و میکانیزم های ارزیابی قرضه، متصدیهای که دارای سابقه مالی اند به آسانی ارزیابی شده نمیتوانند. بانکها شاهد قیاس کم قابل نقل و انتقال بانکی اند. عدم موجودیت قانون مصون معاملات و ثبت ضعیف مالکیت به مشکلات حاد قرضه گیرنده گان جهت تامین امنیت لازم میافزاید.

• پس اندازهای اندک خانگی، زیربناهای ضعیف مالی (بشمول سیستم ملی پرداخت)، یکپارچگی کم با بازارهای متمرکز و هزینه بلند برای ارائه خدمات (بخصوص در روستاها) ارائه خدمات رسمی مالی را دشوار میسازد.

• سکتور مالی به ادارات سکتوری که میانجی گری اندک بین یکدیگر دارند تقسیم میگردد. دسترسی به منابع "پاک" مالی جهت تمویل پروسه وسعت دادن ادارات مالی وجود ندارد.

• سپر و حرکت که محصولات مالی عرضه میگردد محدود است. با آنها انتظار میرود که به تعقیب تقویت چارچوب قانونی و مقرراتی محصولات و ظرفیت ادارات مالی انکشاف و خدمات وسیعتر معرفی و اداره گردد. بطور مشخص، شرکت های افغانی تقریباً به نبود کلی بیمه مواجه اند. بسیاری از مدیران شرکتهای سرمایه گذاران بالقوه نبود بیمه را دلیل عمده بی میلی شان نسبت به سرمایه گذاری خوانده اند.

بسیاری از این مسائل ناشی از عدم تفاهم، تجربه و ظرفیت ادارات در همه سطوح است. دیالوگ و ارتقای ظرفیت ایجاد مینماید که با انکشاف چارچوب قانونی و مقرراتی، عدم توصل دولت در میانجی گری مالی و انکشاف ادارات و بازارهای مالی دارد یکجا صورت گیرد.

3. چارچوب قانونی و اداره وی برای خدمات مالی مسائل و پیشنهادات

چارچوب قانونی

نبود یک چارچوب واضح قانونی برای فعالیت تجاری و معاملات مالی باعث دو چندان شدن تردید و خطر به سرمایه گذاران و متصدیان در افغانستان گردیده است. با نافذ شدن قانون جدید سرمایه گذاری در ماه دسامبر 2005 که جایگزین قانون سرمایه گذاری سال 2002 گردید، پیشرفتی در عرصه چارچوب سرمایه گذاری صورت گرفته است. با آنهم بسیاری از قوانین موجود که مربوط به سکتور خصوصی و انکشاف سکتور مالی اند کهنه بوده و در بعضی موارد تاریخ آنها به رژیم سلطنتی برمیگردد. سایر قوانین موجود منحیث بخش این چارچوب برای پلان مرکزی اقتصادی همان وقت تسوید گردیده بودند.

در حالیکه تعديلات کامل در قوانین موجود تجاری رویدست است، ضرورت مبرم وجود دارد تا تصویب قوانین بنیادی مالی که فعالیت‌های تجاری و معاملات مالی را تسهیل مینماید در اولویت قرار گیرند، بخصوص قوانینی که مربوط به ایجاد کار و کسب تصدیها، اداره معیارهای حسابداری و تفتیش، تقویت مدیریت شرکت، حل منازعات و طرز العمل پرداخت دیون میگردد. گذاشتن اساس یک بنیاد قانونی سرمایه گذاری برای سرمایه گذاران مهم است زیرا اعتماد کافی آنها را، بخصوص اعتماد سرمایه گذاران خارجی را نسبت به اینکه سرمایه گذاری های آنها تحت قانونی که با معیارهای بین المللی مطابقت دارد محافظت خواهد کرد جلب مینماید. علاوه بر آن تصویب قوانین تجاری که در اولویت قرار دارند نهایت مهم و ضروری است تا سرمایه گذاری را جلب، متصدیان را تشویق و انکشاف تصدیهای خصوصی را تحقق ببخشد.

تعهدات موجود

- وزارت ها و سکتور های خصوصی مختلف هرکدام به نوبه خود لست قوانین تجاری² را که در اولویت قرار داشتند مشخص نمودند که تمام آنها تقریباً ترتیب شده اند. چهار قانون پیشنهاد شده مانند قانون شرکت، قانون مشارکت، قانون میانجی گری و قانون احکامیت تجاری از سوی رئیس جمهور امضاء و در ماه جنوری به پارلمان ارائه گردید.

محدودیت ها

- محدودیت هائیکه مانع تسریع پروسه میگردد عبارت از نبود آجندای تصویب شده جهت اصلاح قوانین که در اولویت قرار دارند، ظرفیت محدود برای نهائی ساختن مسوده و ترجمه قوانین پیشنهاد شده و ضرورت مبرم به یک پروسه موثر، شفاف و مسوول غرض مرور قوانین.

پیشنهادات

- اولویت بندی تصویب قوانین بنیادی محوری تجاری و مالی و پیگیری سریع تصویب قوانین که بیشتر حیاتی اند.

مقرره و نظارت افغانستان بانک

بانک مرکزی پیشرفت بزرگی در راستای تاسیس مجدد اش و اتخاذ نقش نظارتی مناسب پولی نموده است. از زمان معرفی موفقانه پول رایج جدید در ماه جنوری 2003 و تصویب قانون بانک مرکزی در عین سال بدینسو، د افغانستان بانک پروسه ارتقای ظرفیت را که وظایف ابتدائی پولی و نظارتی را اعاده

نمود آغاز کرده است. در طی چند سال گذشته نرخ تورم و تبادل هر دو بطور مناسب ثابت باقی مانده بودند. با آنهم از لحاظ دسترسی به پول آجندا از سه لحاظ قابل توجه باقی مینماید.

- **شاخه های بانک مرکزی:** د افغانستان بانک دارای 75 شاخه میباشد که 14 شاخه آن در کابل³ موقعیت داشته و اکثریت مطلق آن خدمات بانکی تجاری⁴ را فراهم مینماید. بمنظور داشتن یک بانک مرکزی موثر و همچنان داشتن خدمات تجاری پیشرفته و ملی در سراسر افغانستان، این شاخه ها باید به بانک تجاری میدل گردند. در واقع معلوم میشود که د افغانستان بانک چنین تعهد را دارد تا این شاخه ها را به بانک های تجاری میدل گرداند. با آنهم نهایت مفید خواهد بود که اگر چنین کار با تعیین چارچوب زمانی خوب غرض تغییر (تا حد ممکن) زودتر انجام شود. این کار دو منفعت را در قبال خواهد داشت، یکی اینکه مطمئن میسازد که د افغانستان بانک تنها روی وظایف محوری بانکی خویش تمرکز مینماید و دوم اینکه بانکی تجاری (شاخه های د افغانستان بانک به بانک مدغم شده پشتیبانی/ملی انتقال گردیده یا اینکه در معرض مزایده به بانک سکتور خصوصی) که شاخه مناسب شبکه بانکی دارد و تمام ولایات را تحت پوشش قرار میدهد گذاشته میشود.

- **مقرره احتیاطی و نظارت:** د افغانستان بانک به تقویت نقش مقرراتی و نظارتی خویش ادامه داده بخصوص در برابر سیستم پرتکاپو بانکی که از سوی بعضی از بانک های جدید داخلی با استفاده از تجربه شان در شبکه غیر رسمی حواله به نفع خویش به نمایش میگذارند. جهت مطمئن ساختن اینکه د افغانستان بانک ظرفیت کافی برای نظارت و تنظیم درست چنین ادارات از نظر مقررات بانکی (همچنان AML-CTF) دارد، نهایت مهم خواهد بود تا این کار به پیش برده شود و یک ساحه مورد تاکید تمویل کننده گان باشد.

- **رهبری د افغانستان بانک در ایجاد یک سکتور مالی مشمول:** در حالتیکه ضرورت است تا همه تلاشها به مقصد تقویت انکشاف یک سیستم مالی فعال متمرکز گردد، مهم تر است تا بانک مرکزی یک روش کمکی را که سرمایه گذاران خصوصی را برای سرمایه گذاری در ادارات مالی تشویق کنند اتخاذ نماید. بر علاوه نیاز به یک پلان جامع استراتژیک مالی وجود دارد که رهبری قوی د افغانستان بانک را در ایجاد یک سکتور مالی مشمول کمک نماید. نگرانی های مبنی بر نشان دادن عدم اعتماد از سوی بانک مرکزی به بانکهای تجاری و نبود دیالوگ آزاد وجود داشته است. بمنظور از دید دوام مالی و دسترسی به ساحات، اکنون فرصت آن رسیده که د افغانستان بانک در عین زمانیکه زمینه ورود بازیگران جدید را مساعد میسازد و بازیگران موجود را تشویق مینماید، یک موضع گیری که هم به نفع مقررات قوی احتیاطی و هم نظارتی باشد اتخاذ نماید.

تعهدات موجود

- الی ماه دسامبر 2009، د افغانستان بانک نظارت خویش از بانکها را بطور اساسی غرض بهبود حفاظت از امانات و اعتماد نسبت به سکتور مالی تقویت خواهد بخشید و سکتور را قادر خواهد ساخت تا دسترسی بیشتر و خدمات وسیعتر را برای سکتور خصوصی فراهم نماید. این مشخصات شامل معاینات دقیق و مسوولانه/شفاف در محل، نظارت قوی عبور از سرحد و معیار های تفاهم نامه جهت پروتوکول های نظارتی عبور از سرحد، نیاز مندیهای اداره خطرات حد اقل تعریف شده و طرز العمل های کنترول داخلی، گزارشات متحد الشکل از اجراء بانکی و یک سیستم پیگیری از اقدامات تطبیقی، نیاز مندیهای معیاری برای تفتیش سرمایه گذاری مالی و نشر بیانات تفتیش شده سرمایه گذاری مالی میباشد.

- الی ماه دسامبر 2008، یک چارچوب مقرراتی و نظارتی برای خدمات مالی غیر بانکی بشمول سکتور های غیر رسمی مالی و قرضه های کوچک ایجاد خواهد گردید.

پیشنهادات

- ایجاد یک استراتژی جامع سکتور مالی با یک پلان مشخص عمل در برابر یک چارچوب زمانی که شامل بیان یک دید برای ایجاد یک سکتور مالی مضمون و دارای اهداف عمده، پالیسی ها، مولفه ها، اسباب و ادارات رهبری کننده باشد.

- پیگیری تقویت چارچوب قانونی، مقرراتی و نظارتی د افغانستان بانک برای ادارات مالی. در عین حال مطمئن ساخته شود که د افغانستان بانک ظرفیت های کافی جهت نظارت و تنظیم درست ادارات مجوز را هم از لحاظ تنظیم بانکی و هم از لحاظ -AML CTF دارد.

- تعیین یک چارچوب زمانی محکم و پیگیری پروسه مبدل کردن فعالیت تجاری و شاخه های د افغانستان بانک به بانک تجاری در طول 12 ماه.

- ایجاد یک میکانیزم برای تقویت دیالوگ میان شرکای سکتور های مالی غرض تحکیم تفاهم دو جانبه نقشها و مسوولیت ها.

4. ادارات مالی

بانکهای تجاری دولتی و خصوصی

افغانستان یک رواج سابقه بانکاری که با سکتور خصوصی آشنا است دارد. بانک ملی که اولین بانک خصوصی افغانستان است در سال 1933 و بانک پشتنی تجاری که دومین بانک است در سال 1955 تاسیس گردیدند. تنها در دهه 1970 بود که دولت به رهبری داود خان علاقمندی به مالکیت این دو اداره مالی نشان داد. بانک پشتنی تجاری و بانک ملی در سالهای 1974 و 1976 ملی گردیدند. در جریان دهه 1970 حکومت نیز دو بانک انکشافی را که یکی آن بانک انکشاف صنعتی در سال (1973) و دیگر آن بانک انکشاف صادرات در سال (1975) بود بر علاوه بانک انکشاف زراعتی که در سال (1954) تاسیس گردیده بود ایجاد نمود.

با آنهم الی ماه دسامبر 2001، تمام این بانکهای دولتی بنابر مشکلات مشابه که بانک مرکزی از قبیل مدیریت ضعیف شرکت و تشکیلات، منابع بشری بی تجربه، ظرفیت تکنالوژی و حسابی کلاسیک و مشکلات بزرگ تبادل پول و پرداخت وام مواجه بود دچار ضرر گردیدند. اولین بررسی مالی که در ماه جنوری 2003 از بانکها صورت گرفت به این نتیجه رسید که تمام بانکها در وضعیت خراب مالی قرار دارند.

امروز، به دنبال اصلاحات اساسی سکتور مالی، خدمات اساسی بانکی تجاری در افغانستان وجود دارد. اگرچه اکنون 14 بانک جواز فعالیت در کشور را حاصل نموده اند که اکثریت آنها در کابل متمرکز بوده و در قدم اول خدمات بانکی را برای تمویل کننده گان بین المللی و تجارت های بزرگ، سازمانهای غیرحکومتی خارجی و نماینده گی های کشور های خارجی فراهم مینمایند. تا هنوز بانکهای خصوصی جدید پرداخت قرضه به شرکت های صنعتی را آغاز نموده و به نظر هم نمیرسد که عده آنها تمایل به چنین اقدامی در آینده نزدیک داشته باشند، بخصوص به مناطق روستائی. در واقعیت امر بانکهای تجاری خدمات بانکی را بطور عموم در سرتاسر افغانستان فراهم نمی نمایند. بناء

دسترسی به پول در بسیاری از نقاط افغانستان نهایت مشکل باقی مینماید.

ادارات مالی دولتی وسیعاً غیرفعال اند. با تصویب قانون جدید بانکی تجاری در ماه سپتمبر 2003، بانک مرکزی به سه بانک دولتی یعنی بانک پشتنی، بانک ملی و بانک انکشاف صادرات جواز فعالیت مجدد را داد. سایر بانکهای دولتی منحل اعلان گردیدند. با آنهم از آن موقع تاکنون پیشرفت اندکی در راستای انحلال این بانکهای دولتی و ساختار مجدد بانکهای که جواز فعالیت مجدد را حاصل نمودند صورت گرفته است.

جدول 1. ساختار مجدد بانکهای دولتی

دروس آموخته شده از ساختار مجدد بانکهای دولتی پیشنهاد مینماید تا پنج شرط باید وجود داشته باشد:

- دسترسی به بازار غیر محدود و تقاضای زیاد که برای حمایت بانک مجدداً تشکیل یافته کافی باشد.
- وجوه کافی (سرمایه کافی برای آغاز و حمایت حکومت).
- حمایت و محافظت قوی سیاسی
- حمایت بین المللی (در این نمونه ها اداره کمکهای بین المللی ایالات متحده و بانک جهانی کمک نمودند).
- صلاحیت تیم اداره وی خارجی که بطور سریع و مستقلانه تصمیم اتخاذ نمایند.

اکثراً مداخله سیاسی، مدیریت ضعیف، اساس ضعیف دارائی، مصارف بلند اداری، رقم پائین بهبودی و نظارت ضعیف عامل بازدارنده بالقوه بانکهای دولتی بوده است. معلومات تجربی پیوسته نشان داده است که بانکهای دولتی به انکشاف بطی مالی، سیستم مالی کم کارا، قرضه کم خصوصی و در مجموع رشد بطی تولیدات ناخالص و ابطه بوده است. تحلیل سیستماتیک معلومات عمومی کشور نشان میدهد که مالکیت دولتی خاصاً در کشور های با عاید کمتر بالای انکشاف سکتور مالی، ثبات و رشد اقتصادی تاثیر خراب داشته است.

این عموماً بخاطر این است که مالکیت دولتی ساختار تشویقی را که برای بانکاری موثر و خوب لازم است از شکل طبیعی آن باز میدارد. در اروپای مرکزی و شرقی، حکومت 10 الی 25 درصد از محصولات ناخالص خویشرا در احیای چندین باره بانک بمصرف میرساند. بانکهای دولتی فوراً بفروش نمیرسند و بعد از اینکه سرمایه شان خلاص میشود معمولاً دوباره منحل میگرددند. بانکهای انکشاف زراعتی خاصاً زمانیکه از لحاظ مالی دوام مینمودند به مشکلات مواجه میگرددند. بعضی از آنها منحل میگرددند و بسیاری از آنها حتی برای چندین بار به سرمایه اضافی نیاز داشتند. در نتیجه اکثر این گونه بانکها یا اینکه از هم پاشیدند، مثلاً در (بولیفیا) ویا اینکه مثل (بانکو انگلو در کوستا ریکا) ورشکست شدند.

بنأ سرمایه گذاری دوباره بانکهای دولتی باید زمانی مدنظر گرفته شود که بازار کافی برای ساختار مجدد بانک در درازمدت وجود داشته باشد و اینکه وابسته به بازساختاری براساس اجرات و چارچوب زمانی خصوصی سازی باشد. تصمیم برای انجام چنین اصلاح بستگی به نیروی یک بانک(بنیاد مشتری قابل ملاحظه، تقاضای زیاد، شبکه شاخه گسترده و دارائی ثابت) که مصارف اساسی کمکهای تخنیکی و سرمایه گذاری دوباره را توجیه نماید دارد.

در این عرصه صورت گیرد تا همچو شکل مالی را با تشویق نمودن بانکها در جهت کاربرد قابلیت تبدیلی به پول خودش و قرضه به تدارک کننده گان توسعه بخشد.

اجاره: انکشاف اجاره بنابر ظرفیت رسیدگی آن به کوچکترین قرضه گیرنده گان و بنابر مطابقت آن (در چارچوب افغانی) به اصول اسلامی بمنابه یک چیز مهم تلقی گردیده است. شرکت مالی افغانستان (یک شرکت که اساساً روی سکتور زراعتی تمرکز مینماید) فعالیت اش را در ماه فیبروری 2005 آغاز نموده و یک راه بدیل مهم را برای بانکداری مالی سنتی رسمی فراهم مینماید.

پیشنهادات

انکشاف یک چارچوب قانونی و مقرراتی و تقویت چارچوب نظارتی برای خدمات غیربانکی بشمول بیمه، عامل و اجاره. مشخصاً، اتخاذ تدابیر خاص مانند تعدیلات بیشتر در قانون موجوده بیمه بمنظور تشویق سکتور خصوصی غرض مشارکت در صنعت بیمه.

نقش روبه ظهور قرضه های کوچک

در طی پنج سال گذشته قرضه های کوچک با حمایت ادارات بین المللی مالی و شرکای متقابل به سرعت ظهور نموده است. در حال حاضر 14 اداره قرضه های کوچک بشمول یک بانک مجوز، 12 سازمان غیرحکومتی که در حال مبدل شدن به شرکتهای افغانی اند و یک سازمان که در انکشاف اتحادیه های قرضه دهنده همکاری مینماید وجود دارند. این ادارات در همین تازه گیها با برک، بانک افغانستان که در نظر دارد تا روی بازار تصدیهای کوچک و متوسط تمرکز نماید پیوستند. بیشتر از 60 درصد از مشتریان سازمان غیر حکومتی برک در ساحات دوردست قرار دارند در حالیکه سه سازمان دیگر، برنامه روستائی قرضه های کوچک آغا خان، نخستین بانک قرضه های کوچک و فنکا قسمت اعظم بازار را در اختیار دارند. یک پروژه دیگر که ایجاد اتحادیه های بیشتر قرضه دهنده و انجمن های دهقانان (صندوق تعاونی) را کمک و حمایت مینماید در اواخر سال 2006 آغاز به کار نمودند.

یک اداره مرکزی، اداره حمایت از سرمایه گذاری و قرضه های کوچک به کمک تمویل کننده گان جهت انکشاف یک شبکه قوی اساسی قرضه های کوچک که هدف آن تشکیل یک بلاک درست سیستم مالی است ایجاد گردید. در اوایل 2006 این اداره به یک شرکت خصوصی که از سوی یک بورد متشکل از نماینده گان حکومت، سکتور خصوصی و کارشناسان بین المللی قرضه های کوچک رهبری میگردد تبدیل گردید.

در حالیکه رقم سرعت دسترسی به ساحات خوب بوده، دسترسی فعلی به ساحات تنها یک فیصدی اندکی تقاضا برای خدمات قرضه های کوچک را در افغانستان که به 3 الی 5 میلیون مشتری میرسد در برمیگیرد. در عین حال علایم تشویق کننده مبنی بر اینکه خلاه ها در قسمت انتهای بازار میان قرضه های کوچک و تمویل تصدی های کوچک و متوسط که شاید با از دیاد سرمایه گذاری های قرضه های کوچک در ساحات و با کاهش بعضی از قرضه دهنده گان تصدی های کوچک و متوسط به بازیگران کوچک اقتصادی برگردد وجود دارد. حمایت از سرمایه گذاری و قرضه های کوچک اخیراً یک دریچه جدید تصدی های کوچک و متوسط را غرض تشویق این گرایش ایجاد نموده اند.

چارچوب قانونی، مقرراتی و نظارتی برای قرضه های کوچک افغانستان در حال به اجرا گذاشتن یک کاربرد منظم برای مقرره است. مقررات DMFI که اخیراً منتشر گردید (مقررات اخذ امانات سرمایه گذاری قرضه های کوچک) راه را برای ساختار

• پیگیری ساختار مجدد بانکهای مجوز دولتی یعنی احیای مجدد بانک ملی و ادغام بانک پشتنی و انکشاف صادرات از طریق یک پلان زمانی در یک چارچوب پالیسی مشخص بمنظور تامین استقلالیت، معیارهای احتیاطی و ایفای نقش در ساحه در برابری به بانکهای خصوصی. در واقع این ساختار مجدد با تغییر دادن شاخه های بانک تجاری د افغانستان بانک همراه خواهد بود.

• بعد از یک پروسه مناسب منطقی سازی، این بانک یک پوشش کافی به سطح کشور را به ارمان خواهد آورد. سپس این بانک ایجاب مینماید تا تشکیل آن بطور مسلکی صورت گیرد و از لحاظ فعالیت و مسائل مالی دارای بقاء باشد و نیاز دارد تا یک پلان کاری میان دوره را به هدف خصوصی سازی ایجاد نماید. علاوه بر آن چارچوب پالیسی و حمایتی برای این بانک باید طوری طرح گردد که انکشاف بانکهای تجاری خصوصی را تضعیف ننماید.

• تمام بانکها، بشمول بانکهای دولتی که ساختار مجدد گردیده اند، نیاز به تقویت رهبری، مدیریت، ظرفیت و ارتقای ظرفیت برای اداره خطر دارند. ایجاب مینماید تا حمایت اداره وی برای ارتقای ظرفیت بطور فوری عملی گردد.

ادارات مالی غیربانکی

تلاشهای بانک مرکزی تاکنون به سکتور بانکی، منظور نمودن قانون بانکی تجاری و در نهایت به یک تعداد زیادی از مقررات متمرکز بوده است. با آنهم اکنون کارهای بیشتری باید برای انکشاف سکتور غیربانکی، بخصوص قرضه های کوچک که قبلاً در مورد آن صحبت صورت گرفت، بیمه، عامل و اجاره که زمینه را برای قرضه دهنده گان غیرمتوازن که یک گزینه در خور نیاز محیط متاثر از جنگ است صورت گیرد. رقابت های موثر مالی مکرراً از سوی ادارات مالی غیربانکی صورت میگردد.

بیمه: بر علاوه دسترسی محدود به پول خارجی، شرکت های افغانی تقریباً به نبود کلی بیمه که به نوبه خود مانع جدی برای سرمایه گذاری جدید و انکشاف تصدیها و ادارات مالی است مواجه اند. سکتور بیمه در افغانستان در تنگناهای دشواری قرار دارد. یگانه شرکت بیمه که شرکت بیمه ملی افغان است اساساً دارای سرمایه اندک بوده و در یک وضعیت ضعیف مالی قرار دارد. یک اداره تضمین از سرمایه گذاری در افغانستان در سال 2004 تاسیس گردید تا خطرات سیاسی را برای سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشور کاهش دهد. تعدیلات در قانون بیمه از سوی کابینه تصویب و در جریده رسمی در ماه جنوری 2006 با آماری از مسائل که خارج از چارچوب قانونی باقی مانده بود به نشر رسید. قانون تعدیل شده یک کمیسیون مستقل را بمنظور نظارت و تنظیم سکتور بیمه ایجاد نمود و زمینه تاسیس شرکت های خصوصی بیمه را مطابق به قانون سرمایه گذاری مساعد گردانید.

عامل: یک پروژه که برای زارعین قرضه را از طریق درآمد زراعتی که تدارک کننده گان آن قبلاً موجود اند فراهم مینماید. مرکز بین المللی انکشاف کود و خدمات مشاورتی شوربانک (Shorebank) از طریق پروژه رمپ که از سوی اداره کمکهای بین المللی ایالات متحده تمویل گردیده بود یک ابتکاری را در ولایت کندهار رویدست گرفت که قرضه و کمکهای تخنیکی را برای تدارک کننده گان زراعت خصوصی فراهم نمود. قرار احصائیه در حدود 2000 معاملات چی با ظرفیت های مختلف در سرتاسر کشور فعالیت مینماید که تعدادشان روبه افزایش است. وارد کننده گان اکثر افراد ماهر اند، اما تعداد معاملات چی دیگر نیز وجود دارد که 60 درصد آنها بیسواد اند. کار بیشتر میتواند

میان شرکت های "مالی" و بانکهای تجاری باز مینماید. این یک فضای پیشرفته مقرراتی را برای قرضه های کوچک با وجودیکه زمان طولانی را در بر خواهد گرفت تا از آن بطور کامل نفع برد مهیا میسازد. قانون جدید بسیج ساختن امانات از سوی شرکت های راجستر شده را که یک گام مهم به سوی دوام فوری در چارچوب فضای مقرراتی خوب است مجاز میدانند.

در حال حاضر بزرگترین موانع برای رشد سکتور قرضه های کوچک عبارت اند از:

• نبود یک نظر مفصل در مورد سکتور مالی مشمول در افغانستان. خاصاً، انکشاف قرضه های کوچک همیشه بمثابه بخشی از انکشاف عمومی سکتور مالی تلقی گردیده است. که این باعث نظریات متضاد و کمک متناقض حکومت گردیده است. تا اندازه این دلیل باعث عدم تمویل کافی سکتور در ابتداء مرحله انکشاف گردیده است.

• ظرفیت اداره قرضه های کوچک: در یک حالت رشد سریع، ظرفیت همیشه یک محدودیت بوده است. با رنجش در برابر کارشناسان خارجی (نه در عرصه قرضه های کوچک، بلکه بطور عموم) و افغانهای که میخوانند مسوولیت اداره را به عهده بگیرند این حالت پیچیده تر میگردد.

پیشنهادات

• انکشاف بیشتر چارچوب قانونی، مقرراتی و نظارتی برای تمام بازیگران سکتور مالی جهت مطمئن ساختن از مطابقت در تمامی حالات. طرح چارچوب تشویقی به نحوی که زمینه را برای هر گونه فراهم کننده گان خدمات مالی مساعد و از انقسام سیستم مالی جلوگیری نماید. هدف اینست تا یک سلسله از نهاد های مالی را که خدمات وسیع مالی را از متصدیها و تجارت های کوچک گرفته تا تصدی های بزرگ فراهم نماید.

سکتور غیر رسمی

در یک محیطی که ادارات مالی رسمی نقش محدود را خاصاً در خارج از مراکز شهر بازی مینمایند، سکتور مالی غیر رسمی افغانستان یکی از گسترده ترین آن در جهان است. سیستم حواله، یک سیستم غیر رسمی ارائه خدمات مالی در افغانستان عامل بالقوه است که بمثابه یک میکانیزم موثر و قابل دسترسی ارائه قرضه بنابر دلایل ذیل فعالیت مینماید:

• پوشش: حواله داران قادر به فرستادن پول در بسیاری قسمت های کشور اند.

• اعتماد: یک اساس نهایت پراعتقاد دارد. سیستم حواله هم برای ادارات تجاری و هم افراد خدمات مالی را حتی در زمان جنگ فراهم نموده است.

• مهارت خاص: حواله داران دارای شایستگی های مختلف محوری اند که میتوان از آن برای ارائه قرضه به تصدیهای کوچک و متوسط استفاده نمود. این شایستگی ها شامل مهارت های حسابی مالی، دانش تخنیکی، دانستن دانش مالی اسلامی و بازاریابی فروش و خرید محصولات و خدمات میگردد.

• منابع مالی: به منظور موفق شدن به کار ارسال پول، حواله داران نیاز به فرستادن پول نقد دارند تا تقاضای ارسال پول به همتاهای شانرا بر آورده سازند. برای اکثریت آنها فرستادن پول نقد نمایانگر فرصت سرمایه گذاری است. بر اساس تجارب قبلی از سطح

پرداخت پول ارسالی، حواله داران مانند سایر ادارات مالی توانایی و قابلیت توصل به اداره تبادل دارائی انقاعی را دارند.

علی الرغم منفعت های فوق الذکر، یک تعداد خطرات هم وجود دارد. عواملی که باعث ایجاد نگرانی های خطر میگردند عبارت اند از:

• دسترسی کامل مشتریان حواله دار به ریکارد و ابهامات در پروسه تصفیه، سیستم حواله را برای سوء استفاده آسیب پذیر میگرداند. هیچ شرایط مستند معیاری برای انجام این تجارت وجود ندارد. باوجودیکه حواله داران موکول به مقررات ارائه خدمات پولی بانک مرکزی (که ایجاب گزارش منظم در مورد تعداد و حجم انتقالات و تفتیش در ساحه را مینماید) اند، تطبیق آن تا هنوز هم در مرحله ابتدائی آن بنابر عدم موجودیت اسناد معیاری که معمولاً بنابر موجودیت اعتماد ضروری پنداشته میشوند قرار دارد.

• با توجه به اندازه سیستم حواله که از طریق آن فعالیت های پولی در افغانستان صورت میگیرد مشکل است که آنرا مستند و مقدار آنرا مشخص نمود. با وجود آنهم فعالیت های پولی احتمال دارد که بلند باشد. این کار آسان نیست تا سرازیر شدن پول قانونی را از غیر قانونی تفکیک داد و ارتباطات مالی و فعالیت های جنائی را تعقیب کرد. علاوه، ادارات مجری قانون قادر به نفوذ کردن به سیستم غیر رسمی مالی بنابر ممانعت های لسانی و فرهنگی و یا بسته نمودن تجارت یا وابسته گی های قومی نیستند.

• محدودیت های دیگر در افغانستان شامل (1) عدم موجودیت نظارت موثر از عبور پول در امتداد سرحد، (2) تطبیق شرایط گزارش در مورد انتقال مقدار زیاد پول تحت قانون انتقال پول دشوار خواهد بود، (3) اقتصاد موازی بازار بزرگ سیاه و (4) عدم توانائی و یا توانائی محدود برای تشریح معلومات مالی با مقامات خارجی مجری قانون.

در حالیکه سیستم حواله یک نقش مهمی را بازی نموده و برای بسیار سالها بازی خواهد نمود، یک عامل بالقوه فراهم کردن زمینه برای انتقال غیرقانونی پول که کشف و قطع آن برای مقامات مجری قانون مشکل خواهد بود است.

تعهدات موجود

الی ختم سال 2006، دافغانستان بانک یک مقررہ ثبت و شرایط گزارش دهی ارائه کننده گان خدمات پولی و معامله گران تبادلہ خارجی را به تصویب میرساند. این مقررہ قرار است الی ختم سال 2008 به اجرا گذاشته شود.

مسائل

در کشوری چون افغانستان جائیکه سکتور مالی در حال دو باره ایجاد شدن است، باید پذیرفت که توصیه مقررات به تنهایی مورد اجابت قرار نمیگیرد. مقررات، بخصوص مقررات محدود کننده جلوگیری از سوء استفاده سیستم های غیر رسمی نیست. تجربه نشان داده است که مقررات محدود کننده تجارت های را که در فعالیت انتقال مالی غیر مجوز مصروف اند بیرون نخواهد راند بلکه در عوض آنها را مخفی میسازد.

در عوض همانطوریکه اکنون در مقررات معامله گران تبادلہ پول ایجاب مینماید، در کشوری مانند افغانستان که در آنجا سیستم حواله در کنار سکتور بانکی فعال متعارف وجود دارد، گرداننده گان آن ثبت و راجستر گردند. بعداً تلاش بیشتر صورت گیرد تا سطح شفافیت حواله داران را با آوردن حالت فعالیت شان نزدیک تر به یک سکتور رسمی مالی بدون تغییر در ماهیت مشخص شان بهتر

بسازد. در عین زمان سکتور رسمی کاستی های خود را بهبود بخشیده و شایستگی شانرا بلند ببرد.

وضع شرایط بالای تعداد زیادی حواله داران خارج از راجستر ابتدائی شاید بنابر عدم موجودیت ظرفیت نظارتی عملی نباشد.

پیشنهادات

برای مرفوع نمودن نیازمندیهای ملی کافی نیست. هدف انسیتیوت آموزشی عبارت از بهتر ساختن منابع بشری ادارات مالی از طریق (1) بلند بردن مهارتها، دانش و توانائی مدیران و مسوولان اداری، (2) ارائه سیستم انکشاف بانکی برای افراد مسلکی شایسته، (3) تحقق گفتگوها میان سیاستگذاران انکشاف مسائل مالی که برای انکشاف ملی ضروری اند، و (4) راه اندازی، تشویق و تحقق تحقیق در ساحات مربوط.

تعهدات موجود

د افغانستان بانک و انجمن بانکداران یک برنامه تعلیم و اعتبارنامه را ایجاد خواهند نمود که برای پرسونل بانک تجاری کورسهائی را الی ختم سال 2008 فراهم خواهد نمود.

اداره معلومات کربدت یا قرضه

ادارات مالی علاقمندی خویش را نسبت به میکانیزم بنیادی برای جمع آوری، پیروسی و ذخیره معلومات در مورد برخورد پرداخت تجاران و مشتریان که بتوانند توسط خود قرضه دهنده گان برای بررسی خطر بکار برده شود نشان داده اند. یک مطالعه تمویل شده از سوی اداره کمکهای بین المللی امریکا نشان داد که اکثریت بانکها و تمامی سرمایه گذاران قرضه های کوچک از ایجاد اداره معلومات کربدت یا قرضه حمایت نموده و میگویند که آنها مایل اند تا معلومات بدیهی شانرا شریک نمایند. در اصول د افغانستان بانک در این مفکوره همکار است. تقاضا برای معلومات قرضه و کربدت در ساحات روستائی روبه ازدیاد است. به زودی ساحات شهری کمکهای تکنیکی را از تمویل کننده گان موجود غرض آغاز نمودن اداره معلومات کربدت یا قرضه بدست خواهند آورد.

سیستم پرداخت ملی

انکشاف خدمات مالی برای سکتور خصوصی بدون یک سیستم درست طرح شده پرداخت به مشکل میتواند صورت گیرد. عدم موجودیت یک سیستم رسماً فعال پرداخت برای انتقال وجوه مالی داخلی و بین المللی نه تنها یک مانع عمده برای ارائه به موقع کمکهای بازسازی بوده بلکه منجر به استفادۀ غیر موثر از منابع مالی و عدم اعتماد نسبت به سیستم مالی گردیده است. در حقیقت سیستم پرداخت ملی موثریکی از چالش های کلیدی اصلاحات در افغانستان است.

پیشنهادات

فراهم نمودن این چهار زیربنای تقویتی برای سکتور مالی با وجودیکه در وضعیت متأثر از جنگ چالش دهنده است برای رشد سکتور مالی ضروری است. این نیاز به کمک های واضح و قوی از سوی سکتور مالی و حکومت و همچنان سرمایه گذاری کافی روی آموزش کارکنان و نرم افزار و سخت افزار کمپیوتر برای این چهار زیربنای مالی خاصاً در موارد ذیل دارد:

- پیگیری تعهدات برای انکشاف معیارهای حسابداری و تفتیش و ارتقای ظرفیت اداره برای آموزش بانکی.

- حمایت از پیروسیه ایجاد یک اداره معلومات کربدت یا قرضه با در نظر داشت اینکه این کار در طی دو الی سه سال موازی به انکشاف سکتور مالی صورت میگیرد. تا هنوز هم چالشهای وجود دارد که باید به آن رسیدگی صورت گیرد، اما از طریق پروژه پیشنهادی میتوان به آنها بطور علیحده رسیدگی صورت گیرد. این چالشها شامل نیاز به یک قانون خاص اداره معلومات کربدت یا قرضه، قانون جمع آوری معلومات و تعدیلات در قوانین موجوده بانکی، تقویت معیارهای حسابداری یا چارچوب مناسب

تقویت چارچوب ثبت و راجستر معامله گران حواله غرض کاهش خطرات ناشی از سیستم انتقال غیرقانونی پول همانطوریکه در مقررات جدید معامله گران تبادل پول تصریح یافته است. به منظور نیل به این هدف ظرفیت نظارتی بانک مرکزی جهت تحلیل داخل و خارج ساحه نیاز به حمایت قابل ملاحظه تکنیکی خواهد داشت. در عین زمان پیروی بانکهای تجاری از رهنمود های شستشوی ضد پولی باید جداً نظارت گردد.

5. کمک به زیربنای سکتور مالی

بر علاوه آجندهای مشخص اصلاح اداره که در فوق مورد بحث قرار گرفت، یک ضرورت برای اصلاح و تقویت عمومی زیربنای سکتور مالی جهت معاملات مالی در چهار ساحه ذیل وجود دارد:

- معیارها و کارهای حسابداری و تفتیش

- سهولت برای آموزش مهارت های سکتور مالی

- اداره معلوماتی کربدت یا قرضه و

- سیستم پرداخت ملی

معیارها و کارهای حسابداری و تفتیش

نیاز مبرم وجود دارد تا در کشور یک مسلک فعال حسابداری و تفتیش ایجاد گردد. در حال حاضر هیچ معیار ملی حسابداری یا مسلک سازمان یافته وجود ندارد تا کیفیت ریکارد حسابداری و کارهای تفتیش را بهبود ببخشد. یک ضرورت مبرم وجود دارد تا در ایجاد یک بورد معیارهای حسابداری و یک انجمن محاسبین افغانستان کمک صورت گیرد. اهداف این انجمن عبارت خواهد بود از صدور معیارهای حسابداری جدید و در عین زمان اصلاح معیارهای موجوده در پاسخ به کاری های تجاری در حال رشد، انکشافات تازه اقتصادی و نارسائی های که در کارهای فعلی مشخص میگردد. مهم تر از همه اینکه چون افغانستان خود را شامل جامعه اقتصاد بین المللی مینماید میتواند با بورد معیارهای حسابداری بین المللی جهت بهتر ساختن پذیرش کارهای حسابداری افغانستان از سوی سرمایه گذاران بین المللی کار نماید.

تعهدات موجود

- الی ختم سال 2008، یک قانون حسابداری و تفتیش مطابق به معیارهای گزارش دهی مالی بین المللی و معیارهای بین المللی تفتیش بکار گذاشته خواهد شد. وزارت مالیه در عین چارچوب زمانی یک بورد حسابداری و تفتیش را ایجاد خواهد کرد.

سهولت ها برای آموزش مهارت های مالی

تقاضای فوری برای یک انسیتیوت که مهارت های موجوده سکتور مالی را بهتر سازد وجود دارد. در حالیکه بعضی از بانکهای انفرادی برنامه های خود را انکشاف میدهند این برنامه ها

قانونی/مقرراتی، استفاده از تثبیت کننده هویت بی نظیر برای افراد و فراهم نمودن ساختار مناسب تکنالوژی معلوماتی دارد.

• انکشاف یک "پلان انکشافی استراتیژیک سیستم پرداخت ملی" که یک استراتیژی جامع و مشروح و پلان عمل را مشخص خواهد نمود. با در نظر داشت ماهیت پیچیده و مرحله ابتدائی سیستم موجوده پرداخت در افغانستان، د افغانستان بانک میتواند انکشاف فزیک سیستم ملی پرداخت را با کنترول اساسی انتقال پول همراه با بلند بردن متوازن سیستم در میان سرمایه گذاری های مالی مرحله بندی نماید. در آنصورت میتواند بسوی یک سیستم پرداخت پیچیده تر با تطبیق تکنالوژی معلوماتی پیشرفته حرکت نماید.

6. نتیجه گیری

اعتبار دستاورد های که در طی سه سال گذشته در بخش اصلاح سکتور مالی صورت گرفته باید به حکومت افغانستان داده شود. با مقایسه وضعیت در سال 2001، یک چارچوب قانونی کهنه، غیرفعال بودن بانکهای تجاری، یک مشتکی از سازمانهای غیر حکومتی که با سکتور مالی غیرفعال مرتعش رقابت مینمایند، یک سیستم مالی اساسی فعال بطور بطی ظهور نموده است.

حکومت به تطبیق آجندای اساسی اصلاح ادامه داده که دسترسی به امور مالی را در ظرف سه سال آینده بطور قابل ملاحظه بهبود خواهد بخشید. در حمایت و بر علاوه تعهدات موجود، پیشنهادات ذیل ارائه میگردد:

○○○○

1. **در کوتاه مدت:** در ظرف 12 ماه حکومت باید اولویت بیشتر به (1) انکشاف یک استراتیژی جامع برای سکتور مالی، (2) مبدل ساختن شاخه های تجاری د افغانستان بانک و (3) ساختار مجدد بانکهای دولتی با یک چارچوب پالیسی مشخص بدهد.

2. **در میان مدت:** ضرورت خواهد بود تا چارچوب قانونی، مقرراتی و نظارتی هم برای سکتورهای بانکی و هم غیربانکی غرض بهبود، ساختار رهبری و بلند بردن چارچوب ثبت و راجستر و شرایط گزارش دهی برای سکتورهای مالی غیر رسمی تقویت گردد. این تدابیر ایجاب مینماید تا عملیات ثابت و شفاف مالی و رشد دوامدار در سکتور مالی را تامین نماید و

3. **در درازمدت:** آجندای اصلاح سکتور مالی باید به هدف بالا بردن کیفیت زیربنای سکتور مالی صورت گیرد. با در نظر داشت پیچیدگی و اهمیت زیربنای سکتور مالی، پیشنهاد میگردد تا حکومت و دافغانستان بانک یک روش جامع که شامل مراحل واضحاً تعریف شده غرض انکشاف معیارهای حسابداری و تقویت، معلومات کریدت یا قرضه و سیستم پرداخت ملی باشد طرح نماید.

جدول 2: پیشنهادات ارائه شده

پیشنهادات	چارچوب زمانی (ماه ها)	ادارات مسول
1. انکشاف یک استراتیژی جامع مالی با بیان یک دید واضح برای ایجاد یک سکتور مالی مشمول که اهداف عمده، پالیسی، موفه، اسباب و نهاد های رهبری کننده را با پلان عمل دریک چارچوب زمانی توزیع نماید.	6	مالیه و دافغانستان بانک
2. پیگیری مبدل ساختن شاخه های تجاری د افغانستان بانک به بانک تجاری	12	د افغانستان بانک
3. پیگیری ساختار مجدد بانکهای دولتی از طریق یک پلان متکی به وقت با یک چارچوب پالیسی مشخص	12	مالیه و د افغانستان بانک
4. پیگیری تقویت چارچوب قانونی، مقرراتی و نظارتی د افغانستان بانک جهت مطمئن ساختن اینکه د افغانستان بانک ظرفیت های لازم برای نظارت و تنظیم درست ادارات مجوز هم از لحاظ مقررات بانکی و هم از لحاظ AML-CTF دارد. بهبود دیالوگ و اعتماد میان د افغانستان بانک و ادارات مالی	15	د افغانستان بانک
5. اولویت بندی تصویب قوانین بنیادی محوری تجاری و مالی و پیگیری سریع تصویب قوانین حیاتی.	15	اطلاعات و عدلیه د افغانستان بانک
6. تقویت چارچوب ثبت معامله گران حواله داران جهت کاهش خطر ناشی از سیستم های غیر رسمی انتقال پول	15	د افغانستان بانک
7. تمام بانکها بشمول بانکهای دولتی که ساختار مجدد گردیده اند نیاز به تقویت رهبری، مدیریت و ظرفیت، ارتقای ظرفیت اداره وی برای ارتقای ظرفیتی که فوراً بکار گذاشته شود.	18	ادارات مالی دافغانستان بانک جهت اداره خطر، کمک
8. تداوم چارچوب که توسط مقررات DMFI غرض انکشاف و تقویت بیشتر چارچوب قانونی ومقرراتی و همچنان تقویت نظارت برای خدمات غیربانکی بشمول بیمه، اتحادیه های قرضه دهنده، صندوق وجهی، عامل و اجاره ایجاد گردیده است.	18	عدلیه و دافغانستان بانک
9. پیگیری تعهدات برای انکشاف معیارهای حساسی و تقویت و ارتقای ظرفیت اداره برای آموزش بانکداری.	24	دافغانستان بانک
10. حمایت از پروسه ایجاد یک اداره معلومات کریدت یا قرضه با در نظر داشت اینکه این کار در ظرف دو الی سه سال موازی به انکشاف سکتور مالی صورت میگردد.	24	دافغانستان بانک ادارات مالی
11. انکشاف یک "پلان انکشافی استراتیژیک سیستم پرداخت ملی" که یک استراتیژی جامع و مشروح و پلان عمل را مشخص خواه کرد. بر اساس همین پلان استراتیژیک انکشاف فزیک سیستم پرداخت ملی مرحله بندی میگردد.	24	دافغانستان بانک ادارات مالی

¹ نمونه از شرکت های تولیدی، ترانسپورتی، عمده فروشی و تجارت و سایر خدمات سکتوری گرفته شده است. ادارات مالی، شرکت های مشورتی و امنیتی شامل نبودند.

² آست ترتیب یافته از 30 قانون تجاوز میکند.

³ [Htt://www.centralbank.gov.af/branches-dab.asp](http://www.centralbank.gov.af/branches-dab.asp)

⁴ قانون بانک مرکزی به بانک مرکزی اجازه میدهد تا شاخه های اش را در مناطقی که خدمات بانکی خصوصی وجود ندارد فعال نماید.